

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده علوم اجتماعی

گروه برنامه ریزی و رفاه اجتماعی

پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی تطبیقی رضایت از زندگی

دانشجویان فرزند شاهد و سایر دانشجویان

استاد راهنما : جناب آقای دکتر عزت الله سام آرام

استاد مشاور : جناب آقای دکتر غلامرضا صدیق اورعی

استاد داور: جناب آقای دکتر محمد زاهدی اصل

دانشجو: محمدصادق چیت ساز یزدی

چکیده:

این پژوهش با هدف بررسی تطبیقی عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی در بین دانشجویان فرزند شاهد و سایر دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی انجام شد. سؤالات اصلی این پژوهش عبارت است از: ۱- میزان رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده های مختلف چقدر است؟ ۲- آیا بین میزان رضایت از زندگی دانشجویان فرزند شاهد و سایر دانشجویان تفاوتی وجود دارد؟ ۳- مهمترین عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی دانشجویان چه هستند؟ طرح نمونه گیری طبقه بندی سهمیه ای و ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه می باشد. نتایج پژوهش حکایت از آن دارد که میزان رضایت از زندگی در دانشکده های مختلف تفاوت معناداری با هم ندارد. به لحاظ آماری دانشجویان فرزند شاهد و سایر دانشجویان دارای رضایت از زندگی متفاوتی نیستند. ما دریافتیم که در هر دو جنس "رضایت از خود"، "مثبت نگری" و "رضایت از دانشگاه" تأثیر شایانی در رضایت از زندگی دارند. با این وجود دو متغیر "وضعیت سلامتی" و "امید شغلی" در رضایت از زندگی سایر دانشجویان اثربخش تر از فرزندان شاهد است و "موفقیت تحصیلی" تأثیر بیشتری در رضایت از زندگی فرزندان شاهد نسبت به سایر دانشجویان دارد. بنابراین می توان گفت که عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی دانشجویان فرزند شاهد و سایر دانشجویان و اثربخشی آنها تا حد زیادی مشابه است. در پایان نتایج تحقیق حکایت از آن دارد که میزان رضایت از زندگی دانشجویان در حد مطلوبی است.

کلید واژه: رضایت از زندگی، رضایت از خود، رضایت از دانشگاه، رضایت از آزادیهای اجتماعی -

سیاسی.

تقدیر و تشکر

در آغاز این پژوهش و طی مراحل مختلف کار از راهنماییها، رهنمودها و مساعدت‌های مجموعه‌ای از اساتید و دوستان استفاده گردیده است. به نحوی که بدون وجود این راهنمایی‌ها و همکاری‌های رهگشا، انجام این پژوهش عملی نمی‌گردید.

لذا، بر خود لازم می‌دانم که از جناب آقای دکتر عزت الله سام آرام که در طول انجام کار با احاطه علمی بر موضوع رضایت از زندگی، جهت‌گیری‌های نظری و روشی را نظارت نمودند، تشکر و قدردانی ویژه بنمایم.

همچنین از جناب آقای دکتر غلامرضا صدیق اورعی که با راهنمایی‌ها و مشاوره‌های مفید و مؤثر در پیشبرد هر چه بهتر این پژوهش یاری نمودند، تشکر می‌نمایم.

و نیز از جناب آقای دکتر محمد زاهدی اصل که زحمت داوری پایان نامه را تقبل نمودند، تشکر می‌نمایم.

از آقای آرش قهرمان که از نظرات ارزشمندشان در مسائل روشی و آماری، بسیار بهره بردم، صمیمانه سپاسگزارم.

و در نهایت از تمامی دوستان خوب و مهربانم که در تنظیم نهایی این کار مرا یاری نمودند کمال سپاسگزاری را دارم.

فهرست مطالب

فصل اول :	۱
کلیات پژوهش	۱
۱-۱ مقدمه	۱
۱-۲ بیان مسئله :	۱
۱-۳ اهمیت و ضرورت پژوهش:	۴
۱-۴ سوالات پژوهش	۵
۱-۵ اهداف پژوهش	۵
فصل دوم :	۶
ادبیات و پیشینه پژوهش	۶
مبانی نظری رضایت از زندگی:	۷
۲-۱ نظریه ها با رویکرد روانشناسی نیاز	۸
نظریه سلسله مراتب نیازها:	۸
نظریه لی جی کردنباخ:	۹
تئوری ERG الدرفر:	۱۰
نظریه مک کله لند و نیاز به موفقیت:	۱۱
۲-۲ نظریه ها با رویکرد روانشناسی اجتماعی:	۱۳
نظریه تطابق آرزو- وضعیت:	۱۴
تئوری مقایسه اجتماعی:	۱۵
تئوری محرومیت نسبی:	۱۷
وین هاون:	۱۸

- ۱۸..... نظریه دل زدگی زیمل:
- ۱۹..... نظریه میرانی کورت لوین:
- ۲۰..... ۳-۲ نظریه ها با رویکرد جامعه شناسی:
- ۲۰..... لوئیس کریزبرگ:
- ۲۱..... نظریه کارل مارکس:
- ۲۲..... نظریه دور کیم:
- ۲۳..... نظریه ی پارسنز:
- ۲۴..... نظریه رابرت مرتون:
- ۲۵..... نظریه هومنز:
- ۲۵..... نظریه رابطه اجتماعی:
- ۲۶..... نظریه رابرت پارک:
- ۲۷..... تئوری سرایت و جبران کریزبرگ:
- ۲۷..... نظریه انگلهارت:
- ۲۸..... چارچوب نظری
- ۳۴..... ۴-۲ پیشینه تحقیق:
- ۳۵..... عوامل زمینه ای مؤثر بر میزان رضایت
- ۵۹..... ۲-۵ تلخیص و ارزیابی پیشینه پژوهش و ارائه چهارچوب تئوریک:
- ۶۱..... ارزیابی پیشینه:
- ۶۸..... فصل سوم:
- ۶۸..... روش پژوهش
- ۶۹..... ۳-۱ روش تحقیق

- ۳-۲ نوع پژوهش ۶۹
- ۳-۳ ابزار جمع‌آوری اطلاعات ۷۴
- ۳-۴ بررسی روایی ابزار سنجش ۷۴
- ۳-۵ پایایی ابزار سنجش ۷۴
- ۳-۶ جامعه آماری ۷۶
- ۳-۷ حجم نمونه: ۷۶
- ۳-۸ شیوه انتخاب اعضای نمونه: ۷۶
- ۳-۹ روشهای آماری تجزیه و تحلیل اطلاعات: ۷۷
- فصل چهارم: ۷۸
- یافته های تحقیق ۷۸
- ۴-۱ سیمای پاسخگویان ۷۹
- ۴-۱-۱: توزیع پاسخگویان بر اساس جنس ۷۹
- ۴-۱-۲: توزیع پاسخگویان بر اساس دانشکده محل تحصیل ۸۰
- ۴-۱-۳: توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوبت پذیرش دردانشگاه ۸۰
- ۴-۱-۴: توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس مقطع تحصیلی ۸۱
- ۴-۱-۵: توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت استقرار آنها در شهر تهران ۸۱
- ۴-۱-۶: توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تأهل ۸۲
- ۴-۱-۶: توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت اشتغال ۸۲
- ۴-۲ توصیف متغیر وابسته ۸۳
- رضایت از زندگی ۸۳
- ۴-۳ توصیف متغیر های مستقل ۸۷

- رضایت از دوستان ۸۷
- رضایت از دانشگاه ۸۸
- رضایت از خانواده ۹۰
- رضایت از خود ۹۲
- رضایت مالی ۹۵
- رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی: ۹۷
- امید شغلی ۹۸
- مثبت نگری ۱۰۰
- احساس ناآرامی روانی ۱۰۲
- دینداری (بعد عاطفی) ۱۰۳
- ۴-۴: تحلیل یافته های پژوهش (آزمون فرضیات) ۱۰۴
- ۴-۴ تبیین (سطح خرد) موضوع پژوهش: ۱۴۰
- ۱-۴-۴ بررسی پیش فرضهای تحلیل رگرسیون و ارائه معادله آن ۱۴۱
- ۲-۴-۴: تحلیل مسیر مدل پژوهش ۱۴۶
- فصل پنجم: ۱۴۹
- جمعبندی و پیشنهادات ۱۴۹
- ۱-۵: جمع بندی یافته ها و نتایج پژوهش ۱۵۰
- ۲-۵: پاسخ به سوالات اصلی پژوهش ۱۵۶
- ۳-۵: پیشنهادها و محدودیتهای تحقیق ۱۶۲
- منابع و مآخذ ۱۶۳
- ضمائم ۱۶۳

فهرست جداول

- جدول شماره ۴-۱ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس گروه های سنی ۷۹
- جدول شماره ۴-۲ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس جنس ۸۰
- جدول شماره ۴-۳ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس نام دانشکده محل تحصیل ۸۰
- جدول شماره ۴-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس نوبت پذیرش در دانشگاه ۸۱
- جدول شماره ۴-۵ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس مقطع تحصیلی ۸۱
- جدول شماره ۴-۶ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس وضعیت استقرار آنها در تهران ۸۱
- جدول شماره ۴-۷ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس وضعیت تأهل ۸۲
- جدول شماره ۴-۸ توزیع فراوانی پاسخگویان براساس وضعیت اشتغال ۸۲
- جدول شماره ۴-۹ : توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر رضایت از زندگی ۸۳
- جدول شماره ۴-۱۰ : شاخصهای مرکزی در متغیر رضایت از زندگی ۸۵
- جدول شماره ۴-۱۱ : توزیع فراوانی پاسخگویان نسبت به متغیر رضایت از زندگی ۸۶
- جدول شماره ۴-۱۲ : توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر رضایت از دوستان ... ۸۷
- جدول شماره ۴-۱۳ : شاخصهای مرکزی در متغیر رضایت از دوستان ۸۸
- جدول شماره ۴-۱۴ : توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر رضایت از دانشگاه .. ۸۸
- جدول شماره ۴-۱۵ : شاخصهای مرکزی در متغیر رضایت از دانشگاه ۹۰
- جدول شماره ۴-۱۶ : توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر رضایت از خانواده ... ۹۰
- جدول شماره ۴-۱۷ : شاخصهای مرکزی در متغیر رضایت از خانواده ۹۱
- جدول شماره ۴-۱۸ : توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر رضایت از خود ۹۲
- جدول شماره ۴-۱۹ : شاخصهای مرکزی در متغیر رضایت از خود ۹۳
- جدول شماره ۴-۲۰ : توزیع فراوانی پاسخگویان نسبت به متغیر وضعیت سلامتی ۹۴

- جدول شماره ۴-۲۱: شاخصهای مرکزی در متغیر وضعیت سلامتی ۹۴
- جدول شماره ۴-۲۲: توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر رضایت مالی ۹۵
- جدول شماره ۴-۲۳: شاخصهای مرکزی در متغیر رضایت مالی ۹۶
- جدول شماره ۴-۲۴: توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی ۹۷
- جدول شماره ۴-۲۵: شاخصهای مرکزی در متغیر رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی ۹۸
- جدول شماره ۴-۲۶: شاخصهای مرکزی در متغیر امید شغلی ۱۰۰
- جدول شماره ۴-۲۷: توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر مثبت نگری ۱۰۰
- جدول شماره ۴-۲۸: شاخصهای مرکزی در متغیر مثبت نگری ۱۰۱
- جدول شماره ۴-۲۹: توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر احساس ناآرامی روانی ۱۰۲
- جدول شماره ۴-۳۰: شاخصهای مرکزی در متغیر احساس آرامش روانی ۱۰۳
- جدول شماره ۴-۳۱: توزیع درصدی پاسخهای نمونه تحقیق به گویه های متغیر دینداری (بعد عاطفی) ۱۰۳
- جدول شماره ۴-۳۲: شاخصهای مرکزی در متغیر دینداری (بعد عاطفی) ۱۰۴
- جدول شماره ۴-۳۳: توزیع مثبت نگری بر حسب مراتب متفاوت دینداری (بعد عاطفی) ۱۰۵
- جدول شماره ۴-۳۴: آزمون رابطه بین دینداری (بعد عاطفی) و مثبت نگری ۱۰۶
- جدول شماره ۴-۳۵: آزمون رابطه بین دینداری (بعد عاطفی) و رضایت از زندگی ۱۰۷
- جدول شماره ۴-۳۶: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت مثبت نگری ۱۰۸
- جدول شماره ۴-۳۷: آزمون رابطه بین مثبت نگری و رضایت از زندگی ۱۰۹
- جدول شماره ۴-۳۸: توزیع رضایت از خود بر حسب مراتب متفاوت مثبت نگری ۱۱۰

- جدول شماره ۴-۳۹: آزمون رابطه بین مثبت نگری و رضایت از خود ۱۱۱
- جدول شماره ۴-۴۰: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت رضایت از خود ۱۱۲
- جدول شماره ۴-۴۱: آزمون رابطه بین رضایت از خود و رضایت از زندگی ۱۱۳
- جدول شماره ۴-۴۲: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی ۱۱۴
- جدول شماره ۴-۴۳: آزمون رابطه بین رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی و رضایت از زندگی ۱۱۴
- جدول شماره ۴-۴۴: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت احساس سلامت و تندرستی ۱۱۶
- جدول شماره ۴-۴۵: آزمون رابطه بین وضعیت سلامتی و رضایت از زندگی ۱۱۶
- جدول شماره ۴-۴۶: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت رضایت از دانشگاه ۱۱۷
- جدول شماره ۴-۴۷: آزمون رابطه بین رضایت از دانشگاه و رضایت از زندگی ۱۱۸
- جدول شماره ۴-۴۸: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت رضایت از خانواده ۱۱۹
- جدول شماره ۴-۴۹: آزمون رابطه بین رضایت از خانواده و رضایت از زندگی ۱۲۰
- جدول شماره ۴-۵۰: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت رضایت از دوستان ۱۲۱
- جدول شماره ۴-۵۱: آزمون رابطه بین رضایت از دوستان و رضایت از زندگی ۱۲۱
- جدول شماره ۴-۵۲: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت رضایت از وضعیت مالی ۱۲۳
- جدول شماره ۴-۵۳: آزمون رابطه بین رضایت از وضعیت مالی و رضایت از زندگی ۱۲۳
- جدول شماره ۴-۵۴: توزیع رضایت از وضعیت مالی بر حسب مراتب متفاوت وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده ۱۲۴
- جدول شماره ۴-۵۵: آزمون رابطه بین وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده و رضایت از وضعیت مالی ۱۲۵
- جدول شماره ۴-۵۶: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده ۱۲۶

- جدول شماره ۴-۵۷: آزمون رابطه بین وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده و رضایت از زندگی ... ۱۲۷
- جدول شماره ۴-۵۸: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت میزان آگاهی در مورد رشته تحصیلی قبل از ورود به دانشگاه ۱۲۸
- جدول شماره ۴-۵۹: آزمون رابطه بین میزان آگاهی در مورد رشته تحصیلی (قبل از ورود به دانشگاه) و رضایت از زندگی ۱۲۹
- جدول شماره ۴-۶۰: توزیع موفقیت تحصیلی بر حسب مراتب متفاوت میزان آگاهی در مورد رشته تحصیلی (قبل از ورود به دانشگاه) ۱۳۰
- جدول شماره ۴-۶۱: آزمون رابطه بین میزان آگاهی در مورد رشته تحصیلی (قبل از ورود به دانشگاه) و موفقیت تحصیلی ۱۳۱
- جدول شماره ۴-۶۲: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت موفقیت تحصیلی ۱۳۲
- جدول شماره ۴-۶۳: آزمون رابطه بین موفقیت تحصیلی و رضایت از زندگی ۱۳۳
- جدول شماره ۴-۶۴: توزیع امید شغلی بر حسب مراتب متفاوت موفقیت تحصیلی ۱۳۴
- جدول شماره ۴-۶۵: آزمون رابطه بین موفقیت تحصیلی و امید شغلی ۱۳۵
- جدول شماره ۴-۶۶: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت امید شغلی ۱۳۶
- جدول شماره ۴-۶۷: آزمون رابطه بین امید شغلی و رضایت از زندگی ۱۳۶
- جدول شماره ۴-۶۸: توزیع رضایت از زندگی بر حسب مراتب متفاوت احساس آرامش روانی ۱۳۷
- جدول شماره ۴-۶۹: آزمون رابطه بین احساس آرامش روانی و رضایت از زندگی ۱۳۸
- جدول شماره ۴-۷۰: توزیع رضایت از زندگی در بین دانشجویان پسر و دختر ۱۳۹
- جدول ۴-۷۱: رابطه بین رضایت از زندگی و جنس (رتبه ها) ۱۳۹
- جدول ۴-۷۲: رابطه بین رضایت از زندگی و جنس (آزمون U مان-ویتنی) ۱۴۰
- جدول شماره ۵-۱: میانه و انحراف معیار متغیرهای پژوهش ۱۵۱
- جدول شماره ۵-۲: رابطه بین رضایت از دانشگاه و متغیرهای زمینه ای ۱۵۲

- جدول شماره ۳-۵: رابطه بین رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی و متغیرهای زمینه ای ۱۵۴
- جدول شماره ۴- ۵ : وضعیت رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده های مختلف ۱۵۶
- جدول شماره ۵-۵:آزمون توزیع رضایت از زندگی در بین دانشکده های مختلف ۱۵۶
- جدول شماره ۵- ۶ : وضعیت رضایت از زندگی در دانشجویان فرزند شاهد و سایر دانشجویان ۱۵۷
- جدول شماره ۵- ۷ : مقایسه اثربخشی متغیر های مستقل به تفکیک فرزند شاهد و سایرین ۱۵۸
- جدول شماره ۵-۸ : خلاصه نتایج فرضیات پژوهش ۱۶۰

فصل اول :

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

تجربه شادمانی و رضایت از زندگی هدف برتر در زندگی افراد به شمار می رود. لذا افراد در تمام طول زندگی خود در تلاش برای دستیابی به آن هستند. رضایت از زندگی، یکی از قدیمی ترین و پایدارترین مسائل مورد بررسی در مطالعات جامعه شناسی می باشد که عموماً به عنوان بررسی کلی از شرایط موجود، از مقایسه خواسته های فرد تا دسترسی واقعی به آنها بیان می گردد. دینر معتقد است رضایت فرد از زندگی، از نگرش و ارزیابی عمومی وی نسبت به کلیت زندگی خود و یا برخی از جنبه های زندگی خانوادگی، شغلی، اوقات فراغت، درآمد و... منشاء می گیرد.

در واقع رضایت از زندگی بازتاب فاصله میان ایده آل های شخصی و وضعیت فعلی او می باشد و هر چه شکاف میان ایده آل های شخص و وضعیت فعلی فرد بیشتر گردد، بالطبع رضایتمندی وی کاهش خواهد یافت. لیوبومیرسکی معتقد است افرادی که رضایت از زندگی بالاتری دارند از شیوه های مقابله موثرتر و مناسب تری استفاده می کنند، عواطف و احساسات مثبت عمیق تری را تجربه می کنند و از سلامت عمومی بالاتری نیز برخوردارند. بر اساس مطالعات مختلف به عمل آمده در زمینه رضایت از زندگی عوامل مختلفی بر میزان رضایت از زندگی نقش دارند که از آن جمله می توان به وضعیت تاهل، جنس، سن، درآمد، سطح تحصیلات و... اشاره نمود.

۲-۱ بیان مسئله :

در جوامع مدرن پدیده های جدید به مرور زمان و بطور تدریجی در همان جوامع به اقتضای مسائل و مشکلات و نیازهای آنجا ابداع شدند، و موجب یک رشد تدریجی در طول تقریباً ۲۰۰ سال در همه زمینه ها از صنعت و کشاورزی و پزشکی گرفته تا فیزیک و نجوم و بیولوژی ... گردیدند. به تدریج به اقتضای رشد هر بخش تقسیم کار و انواع مشاغل بوجود آمد. تولیدات داخلی متناسب با ساختار فرهنگی و نیازهای موجود جامعه افزایش یافت، ابزار بهتر ارضاء نیاز ارائه شد و در عین حال به علت رشد اقتصادی همسو با نیازها و متعادل (تدریجی و در همه زمینه ها) درآمدها نیز افزایش یافت و به مردم امکان تهیه ابزار جدید ارضای نیاز را می داد. در چنین جوامعی نیز فرایند مقایسه اجتماعی، احساس محرومیت

نسبی و لذا فرایند پیدایش نیاز نیز وجود داشت و دارد، اما از آنجا که دستیابی به ابزار جدید ارضای نیاز در حد نیاز احساس شده در هر قشر و گروهی بطور ذهنی امکان پذیر به نظر می رسد، احساس نارضایتی از وضع موجود کم است و اگر اینجا و آنجا احساس نارضایتی بوجود آید، عموماً در حد قابل کنترل می باشد و عنان جامعه از دست اداره کنندگان آن خارج نمی شود. (رفیع پور، فرامرز . ۱۳۷۸ (ب): ۳۵-۳۴)

ولی در جوامع در حال توسعه از جمله کشور ما ایران امکان رشد اقتصادی مستمر عملاً وجود ندارد و اگر هم وجود داشته باشد - بنابر نتایج تحقیقات - به علت شدت نابرابریهای اجتماعی - اقتصادی عموماً در دست درصد کوچکی از اعضای جامعه است، بنابراین امکان بروز نارضایتی بیشتر فراهم می آید. علاوه بر آن با قرار گرفتن در مسیر مدرنیته در کشور های توسعه نیافته به کاهش باورهای تقدیر گرایانه می انجامد؛ که آن نیز سبب نارضایتی می گردد. (رفیع پور، فرامرز . ۱۳۷۷: ۷۴-۷۳) هنگامی که نظام فرهنگی جامعه الگوهای را ارائه می نماید که نظام اقتصادی امکان برآورده شدن مطلوب اهداف در چارچوب آن الگوها را ندارد. پیامد آن ارضاء نشدن نیازها است، که باعث نارضایتی می گردد. نتایج پیمایش « ارزشها و نگرشها » نیز مؤید وضعیت مذکور است؛ به طوریکه بر اساس نتایج این تحقیق « ۵۶ درصد جوانان خود را فاقد شادابی و نشاطی که یک جوان باید داشته باشد؛ می دانند (بی نا . ۱۳۸۱ : ۶۰). تا جائیکه نتایج پیمایش مذکور محققان را واقعاً نگران کرده و هشدار می دهند که « وضعیت بهداشت روانی جوانان واقعاً نگران کننده و هشدار دهنده است» (همان : ۱۵۹). به نظر می رسد وضعیت مذکور در مورد جوانان تحصیل کرده وخیم تر باشد. زیرا جوانان تحصیل کرده عموماً در خانواده هایی رشد کرده اند که والدینشان علیرغم داشتن سطح تحصیلاتی پایین تر از وضعیت معیشتی مناسبتری در زمان جوانی خود نسبت به فرزندان امروز خویش برخوردارند. ثانیاً دانشجویان تحصیل کرده انتظاراتی بالاتر - به ویژه در حوزه اشتغال - نسبت به سایر جوانان دارند. بنابراین قابل پیش بینی است که رضایت از زندگی آنها به طور قابل توجهی تنزل یافته باشد. نتایج پیمایش «وضعیت نگرش جوانان» نیز کم و بیش مؤید آن است.» (به لحاظ متغیر تحصیلات؛ بیشترین سطح سلامت روانی متعلق به جوانانی است که تحصیلات آنها راهنمایی، دبیرستان، فوق لیسانس و مقاطع بالاتر است و جوانان پیش دانشگاهی و

دانشجویان دوره های فوق دیپلم و لیسانس از این بابت در وضعیت بدتری هستند». (همان : ۲۳۸) با توجه به اینکه ایران به لحاظ ساختار جمعیتی، کشوری جوان محسوب می گردد شناخت مسائل و مشکلات جوانان اهمیت بسیاری دارد. زیرا چرخهای اقتصاد کشور در آینده به وسیله آنان به گردش در می آید و سرمایه های فرهنگی توسط آنان حفظ می شود.

فرزندان شهید به لحاظ فقدان پدر از خرده فرهنگ و نظام ارزشی و اعتقادی خاصی برخوردار می باشند. از سوی دیگر به لحاظ غیبت پدر این افراد با مسایل و مشکلات عدیده ای مواجه می شوند. انتظارات خاص و ویژه ای که جامعه وافکارعمومی از این افراد در زمینه های مختلف دارند نیز باعث شده عوامل متفاوتی رضایت زندگی آنها را تحت تاثیر قرار دهد. بنابراین، با پدیده ایی مواجه هستیم که اولاً جمعیت فراوانی از جوانان جامعه را در بر می گیرد؛ ثانیاً جمعیتی سرنوشت ساز (دانشجویان و فرزندان شاهد و ایثارگر) هستند و کاهش رضایت از زندگی پیامدهایی را به همراه می آورد که می تواند زمینه ساز بسیاری از مشکلات اجتماعی دیگر گردد.

بهداشت روانی و اجتماعی از مهم ترین مسائل جمعیت دانشجویی بوده که خود به تنهایی می تواند زمینه پیشرفت و یا افت تحصیلی را برای دانشجویان به دنبال داشته باشد. نکته قابل توجه این است که دانشجویان به دلیل تحصیل در دانشگاه و انتظارات بیشتر جامعه از آنها، تحمل زندگی جدید و لزوم تطابق با فشارهای ناشی از مشکلات تحصیلی در معرض اختلالاتی همچون: افسردگی، کاهش عملکرد اجتماعی و بروز اضطراب های شدید قرار دارند که این خود می تواند موجب افت تحصیلی، بروز تنش های فردی و اجتماعی، مشکلات ارتباطی در محیط دانشگاه و عدم شکوفائی استعدادها می شود. دانشجویان فرزند شاهد به دلیل شرایط خاص حاکم بر جنبه های مختلف زندگی شان، وضعیت متفاوت و منحصر به فردی نسبت به سایر دانشجویان دارند و مطالعات انجام شده در بین این قشر از دانشجویان محدود است.

بنابراین مطالعه حاضر درصدد شناسائی عوامل موثر بر رضایت از زندگی دانشجویان فرزند شاهد و تطبیق آن با سایر دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی می باشد.

۳-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش:

یافته های پژوهشی حکایت از آن دارند که رضایت افراد از یک حوزه خاص از زندگی (مثلاً اشتغال یا خانواده) تنها متأثر از شرایط موجود در آن حوزه نیست؛ بلکه متأثر از رضایت کلی فرد از زندگی نیز می باشد. به تعبیری دیگر چنانچه ارتقاء رضایت فرد در هر حوزه ای از حوزه های زندگی هدف باشد؛ نباید صرفاً در صدد رفع نیازهای فرد در همان حوزه بود بلکه باید به رضایت کلی فرد از زندگی نیز توجه نماییم. چنانچه اشخاص در یک زمینه عام مطلوب، آرام و رضایت بخش به سر ببرند؛ سپس اگر حادثه ای ناگوار در حیطه خاصی از زندگی برای آنان رخ دهد (مثلاً به لحاظ شغلی، شخص شغلش را از دست بدهد) با آسیب روانی کمتری مواجه می گردد. بنابراین شناخت "رضایت از زندگی" و عواملی که سبب پیدایش یا کاهش آن می شود حائز اهمیت است. نکته دیگری که قابل ذکر است «تأثیر رضایت از زندگی در مشارکت اجتماعی، حضور با نشاط دانشجویان در تشکل های مدنی و نقش پیش گیری کننده آن در جلوگیری از افسردگی، بی تفاوتی، پرخاشگری، اعتیاد و خودکشی و فرار مغزها است.» (غفاری، مسعود. ۱۳۸۱: ۲۳ و ۲۲) موارد مذکور هر یک مسئله ای در خور توجه است که افزایش آن سبب ساز مشکلاتی هم در سطح میانه (دانشگاه) و هم در سطح کلان (جامعه) می گردد. لذا یکی از اهداف محقق بررسی تغییرات رضایت از زندگی بر حسب جنس، گروههای آموزشی، مقطع تحصیلی و وضعیت استقرار (بومی - خوابگاهی) است تا از آن طریق برای دسته هایی که در داخل دانشگاه رضایت از زندگی کمتری دارند؛ به فراخور امکانات دانشگاه پیشنهادات راهبردی ارائه گردد.

در غالب پژوهشهایی که در حوزه رضایت از زندگی در ایران انجام پذیرفته رویکرد نخست را برگزیده اند بدون آنکه این انتخاب مبتنی بر ارزیابی و توجه به رویکرد رقیب باشد. در این پژوهش، محقق سعی خواهد نمود در حد توان مختصر خود به ارزیابی تئوریک این دو پردازد و رویکرد دوم را که رویکردی جدید در پرداختن به مفهوم رضایت از زندگی در ادبیات موجود در این پژوهش در ایران است؛ را اتخاذ خواهد نمود.

لذا اهمیت دیگر این تحقیق پرداختن تئوریک به مسئله ای است که در غالب تحقیقات صورت گرفته مغفول مانده است.

۴-۱ سوالات پژوهش

- ۱- میزان رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده‌های مختلف چقدر است؟
- ۲- آیا بین میزان رضایت از زندگی دانشجویان فرزند شاهد و ایتارگر با سایر دانشجویان تفاوتی وجود دارد؟
- ۳- آیا عوامل اجتماعی موثر بر رضایت از زندگی در فرزند شاهد و ایتارگر با سایر دانشجویان، خاستگاههای واحدی دارد؟
- ۴- متغیرهای اصلی تأثیر گذار بر رضایت از زندگی کدامین هستند؟
- ۵- در راستای تبیین جامعه شناختی رضایت از زندگی سهم و میزان تأثیرگذاری هر متغیر چقدر است؟

۵-۱ اهداف پژوهش

- هدف کلی پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر رضایت از زندگی دانشجویان فرزند شاهد و سایر دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی است. و اهداف جزئی آن به شرح ذیل می باشد:
- ۱- سنجش میزان رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده‌های مختلف دانشگاه علامه طباطبائی.
 - ۲- بررسی تطبیقی میزان رضایت از زندگی دانشجویان فرزند شاهد و ایتارگر با سایر دانشجویان.
 - ۳- شناسایی عوامل اجتماعی موثر بر رضایت از زندگی در بین دانشجویان فرزند شاهد و ایتارگر و سایر دانشجویان.
 - ۵- شناسایی سهم و میزان تأثیرگذاری متغیرهای مختلف بر رضایت از زندگی.